

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล ในข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน: ศึกษากรณีครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมที่มีต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมที่มีต่อการเรียนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานการณ์ส่วนบุคคลและ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากครูพระสอนศีลธรรมจำนวน ๑๓๖ รูป ซึ่งมีผลสรุปการวิจัยดังนี้

๔.๑ สรุปปรายงานผลการวิจัย เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า อายุส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง ๓๐-๓๙ ปี เป็นจำนวน ๔๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐๒ ครูพระสอนศีลธรรมที่มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี มีเป็นจำนวนน้อยที่สุดคือ ๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๖

เมื่อกล่าวถึงระดับการศึกษาทางโลก พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมจบการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗๐ ครูพระสอนศีลธรรมจบการศึกษาระดับปริญญาตรีน้อยที่สุดคิดเป็นจำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๙๕ สำหรับการศึกษาทางธรรม พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์จบชั้นนักธรรมเอกมากที่สุดคิดเป็นจำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๑๗ ครูพระสอนศีลธรรมจบชั้นเปรียญธรรมชั้นตรีขึ้นไป เป็นจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔๘

มองในภาพรวมทั้ง ๗ ด้าน และโดยภาพรวมพบว่า ในภาพรวมครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย ($X = ๒.๑๙$) ด้านที่มีปัญหาระดับปานกลางคือด้านจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($X = ๒.๕๒$) ด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือด้านการวัดและประเมินผล ($X = ๒.๐๙$) ด้านพัฒนาหลักสูตรพบว่าในภาพรวมของด้านพัฒนาหลักสูตรครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์มีความเห็นต่อปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($X = ๒.๓๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็จะพบว่าข้อที่พระสอนศีลธรรมมีปัญหามากที่สุดคือข้อที่ ๔ “พระสอนศีลธรรมได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้” ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ($X = ๒.๕๙$) ข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือข้อ ๑ “พระสอนศีลธรรมพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น” $X = (๑.๘๐)$ อยู่ในระดับน้อย ด้านกระบวนการเรียนการสอนโดยภาพรวมครูพระสอนศีลธรรมมีปัญหายุ่งในระดับน้อย ($X = ๒.๑๐$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่าทุกข้อของด้านกระบวนการเรียนการสอนครูพระสอนศีลธรรมมีปัญหายุ่งในระดับน้อยทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ ๒ “พระสอนศีลธรรมสอนให้นักเรียนมีมารยาทอันพึงประสงค์” ($X = ๑.๖๐$) ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ มีความคิดเห็นต่อด้านการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($X = ๒.๒๖$) ข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือข้อที่ ๓ “พระสอนศีลธรรมได้ประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน” ข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือข้อ ๕ “พระ

สอนศีลธรรมได้ประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับครูประจำชั้น” ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย (มองในภาพรวม) ($X = ๑.๗๓$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อแล้วมีปัญหาระดับน้อยทุกข้อโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อที่ ๔ “พระสอนศีลธรรมใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ได้ดี” มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ มีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือข้อที่ ๒ คือ “พระสอนศีลธรรมได้จัดกิจกรรมเพื่อให้มีทักษะในการทำงานอย่างมีระบบ” ($X = ๒.๗๙$) ข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดในด้านนี้คือข้อ ๔ “พระสอนศีลธรรมจัดกิจกรรมเพื่อสร้างควมมีระเบียบวินัยเพื่อการดำเนินชีวิต” ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ มีความคิดเห็นต่อด้านการวัดผลประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($X = ๒.๐๙$) ข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือข้อที่ ๒ “พระสอนศีลธรรมได้สอบถามข้อสงสัยและตอบคำถามได้อย่างชัดเจน” ($X = ๒.๕๙$) อยู่ในระดับปานกลางข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือข้อ ๕ “พระสอนศีลธรรมได้ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานจัดการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบตามกำหนด” ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับน้อย ($X = ๒.๓๐$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาระดับน้อยที่สุดคือข้อ ๒ “พระสอนศีลธรรมได้สอบถามข้อสงสัยและตอบคำถามได้อย่างชัดเจน” ($X = ๒.๒๔$)

๕.๒ การอภิปรายผล เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ ๓ ข้อ

๕.๒.๑ ครูพระสอนศีลธรรมที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่ศึกษา ประถมศึกษาเขต ๒ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๕.๒.๒ ครูพระสอนศีลธรรมที่มีการศึกษาทางโลกแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่ศึกษา ประถมศึกษาเขต ๒ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๕.๒.๓ ครูพระสอนศีลธรรมที่มีการศึกษาทางธรรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่ศึกษา ประถมศึกษาเขต ๒ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ผลของการตั้งสมมุติฐาน ปรากฏว่า ตัวแปรต้นทั้ง ๓ ตัว มีผลกระทบต่อความคิดเห็น ในเรื่องการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่ศึกษา ประถมศึกษาเขต ๒ จังหวัดนครสวรรค์ หรือพูดนัยหนึ่ง ตัวแปรต้นคืออายุ การศึกษาทางโลกและทางธรรมที่ต่างกัน ทำให้มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนศีลธรรม ที่แตกต่างกันในภาพรวมและเป็นรายด้าน ทั้งนี้ ได้สอดคล้องกับการวิจัยของพระอธิการไพโรจน์ เขมจิตโต ที่วิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี และการวิจัยของพระอธิการฉลอง กุสโล เรื่อง แรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดอุทัยธานี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประสิทธิ์ สระทอง ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระสงฆ์ ในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ที่พบว่า ตัวแปรย่อยทางด้านอายุ การศึกษาทาง

โลกและการศึกษาทางธรรมที่แตกต่างกัน ของครูพระสอนศีลธรรม ทำให้มีความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕

ในด้านการจัดการเรียนการสอนทั้ง ๗ ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมของนักเรียน พบว่า ครูพระสอนศีลธรรม มีปัญหาในด้านทั้ง ๗ ด้าน อยู่ในระดับน้อยแทบทุกด้าน รวมทั้งการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

๕.๓ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

๑. สื่อการสอนประเภทวัสดุ มีไม่เพียงพอกับความต้องการ ในเรื่องนี้โรงเรียน ควรจัดสรรงบประมาณไว้สำหรับผลิตสื่อการเรียนการสอน

๒. ขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ในเรื่องนี้ทางโรงเรียน ควรจัดอบรมให้ครูพระสอนศีลธรรม ทางมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

๓. ผลของการวิจัย ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า การมีกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก ไม่ควรใช้ใบงาน ในการเรียนการสอนมากเกินไป เพราะอาจทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

จากผลของการวิจัยด้านการวางแผนการสอน ของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบว่า ถ้าครูพระสอนศีลธรรม มีการวางแผนการสอนที่ดี จะทำให้การเรียนการสอน บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรได้วางไว้

๔. ผลการวิจัยด้านวิธีการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบว่า ครูพระสอนศีลธรรม ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าในการแสดงออก เช่น ในการสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ การเล่านิทาน และการกำหนดบทบาทการแสดงให้แก่ นักเรียน

๕. จากผลการวิจัยด้านการประเมินผลการสอน ของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ดังนั้น ครูพระสอนศีลธรรม ควรกำหนดเวลาในการทำสมาธิให้นักเรียนอย่างน้อย ๑๐ นาที ก่อนการสอนตามเนื้อหาหลักสูตร

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรมีกำหนดนโยบาย เพื่อผลิตสื่อการสอน ให้เพียงพอต่อความต้องการ

๒. ควรมีนโยบายส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ แก่ครูพระผู้สอนในการใช้สื่ออย่างเหมาะสม ในแต่ละชั้นเรียน

๓. ควรกำหนดตารางเวลาให้เหมาะสม เพียงพอ สอดคล้องต่อหลักสูตรการสอน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรให้มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาต่อยอดการปฏิบัติงาน ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้แบบสอบถาม เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

๒. ควรศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำการ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนนั้นๆ

๓. ควรมีการศึกษาเรื่องค่าตอบแทน (ค่านิตยภัตร) ที่เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๔. ควรมีการศึกษาเรื่องการดำเนินการ ประสานงาน ระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อที่จะหารูปแบบที่เหมาะสมเพื่อให้งานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของพระสอนศีลธรรมตามในโรงเรียนคุณธรรมและจริยธรรม

๖. ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกันกับการศึกษาความคิดเห็นบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และครูประจำการต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา